

Sygn. akt II CSK 716/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa H. K.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "N." w Z.
o uchylenie uchwały,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 września 2013 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 3 lipca 2012 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Z. o uchylenie uchwały pozwanej Spółdzielni w przedmiocie powołania członków Rady Nadzorczej na kadencję w latach 2011 - 2014 w ten sposób, że oddalił powództwo.

Sądy obu instancji ustaliły, że powódka była członkiem Rady Nadzorczej w kadencji 2003 - 2007, a następnie została wybrana ponownie do Rady Nadzorczej w kadencji 2007 - 2011 r. W trakcie tej kadencji została odwołana z funkcji członka Rady. W czerwcu 2011 r. powódka, zgodnie z § 61 ust. 3 i 72 ust. 7, 9, i 10 statutu, złożyła zgłoszenie wraz z oświadczeniem o kandydowaniu do Rady Nadzorczej na kadencję 2011 - 2014. Pismem z dnia 15 czerwca 2011 r. została poinformowana przez Prezesa Zarządu, że nie może być wpisana na listę wyborczą kandydatów, bo była członkiem Rady w kadencji 2003 - 2007 i 2007 - 2011 r. a nie można być nim dłużej, niż dwie kadencje (§ 72 ust. 4 statutu). Na karcie do głosowania nie umieszczono nazwiska powódki, zaś w dniu 28 lipca 2011 r. Walne Zgromadzenie pozwanej Spółdzielni podjęło uchwałę w sprawie powołania nowych członków Rady Nadzorczej.

Sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, że w świetle art. 8² ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, który został wprowadzony z dniem 31 lipca 2007 r. ustawą z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 873 ze zm.; dalej ustawa nowelizująca), w stosunku do powódki kadencja na lata 2007 - 2011 była pierwszą a na lata 2011 - 2014 byłaby drugą kadencją, wobec czego powódka była uprawniona do kandydowania do Rady Nadzorczej. Wskazał, że art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej stanowiący, iż stosując art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, liczbę kadencji oblicza się biorąc pod uwagę dotychczasowy staż członka rady nadzorczej, został uznany za niezgodny z art. 2 oraz 58 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lipca 2009 r., K 64/07 (OTK-A z 2009 r., nr 7, poz. 110, Dz. U. z 2009 r., nr 117, poz. 988) i utracił moc z dniem 27 lipca 2009 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził

bowiem, że ewentualne zmiany kadencji powinny wywoływać skutki *pro futuro* i długość kadencji nie powinna być modyfikowana w odniesieniu do organu urzędującego, zaś skutkiem rozwiązania intertemporalnego zawartego w art. 10 ustawy nowelizującej było wygaśnięcie mandatu niektórych członków rad nadzorczych z mocy prawa. Sąd Apelacyjny stwierdził, że w niniejszej sprawie nie występuje jednak taka sytuacja, by powódka pełniła funkcję członka rady nadzorczej trzecią kadencję i mandat wygasłby z mocy prawa w trakcie jej trwania. Zmiana ustawy nastąpiła w roku 2007, gdy powódka pełniła funkcję drugą kadencję, a więc miała świadomość, że nie będzie mogła kandydować na kadencję trzecią. Uznał również, iż jej wcześniejsze odwołanie w toku kadencji nie ma wpływu na tę ocenę, ponieważ z art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie wynika, by regulacja ta obejmowała dwie pełne kadencje. W konsekwencji przyjął, że powódka nie mogła kandydować na kolejną trzecią kadencję po dniu 31 lipca 2007 r., skoro pełniła funkcję przez dwie ostatnie kadencje.

Powyzszy wyrok zaskarżyła powódka i zarzuciła w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 393³ § 1 k.p.c.) naruszenie prawa materialnego - art. 10 ustawy nowelizującej i błędne przyjęcie, że liczbę kadencji oblicza się biorąc pod uwagę dotychczasowy staż członka rady nadzorczej w sytuacji, gdy przepis ten utracił moc obowiązującą wskutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w związku z § 72 ust. 4 statutu pozwanej Spółdzielni polegające na błędnym przyjęciu, że przepis ten ograniczający liczbę kadencji członka rady nadzorczej odnosi się również do niepełnych kadencji. Wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw, by podzielić zarzut naruszenia art. 8² ust. 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu obowiązującym w dacie podjęcia zaskarżonej uchwały (t. j. Dz. U. z 2003 r., nr 119, poz. 1116 ze zm.; dalej u.s.m.) w zw. z § 72 ust. 4 statutu pozwanej Spółdzielni. Członek rady nadzorczej, który nie pełnił funkcji przez pełną kadencję z uwagi na jego odwołanie przed jej

zakończeniem, nie traci poprzez odwołanie statusu członka tej rady w okresie, w którym pełnił funkcję. Kadencja ta, jest zatem w rozumieniu art. 8² ust. 3 u.s.m. kadencją, która podlega zaliczeniu do liczby kadencji ograniczających możliwość kandydowania do rady nadzorczej. Wbrew twierdzeniu skarżącej, o wniosku przeciwnym nie świadczy brzmienie ani ustępu czwartego tego przepisu, ani zbieżnego w treści § 72 ust. 4 statutu pozwanej. Art. 8² ust. 4 ogranicza jedynie czas trwania kadencji, a przepis statutu dostosowuje jej długość do brzmienia ustawy. Dokonanie wykładni w sposób proponowany przez skarżącą prowadziłyby do niedopuszczalnego wniosku, że członek rady nadzorczej mógłby pełnić tę funkcję przez dowolną ilość kadencji, o ile przed zakończeniem każdej kolejnej jego mandat wygasłby wskutek odwołania lub rezygnacji.

Istota zagadnienia sprowadza się do rozstrzygnięcia, jaka data jest właściwa do obliczania początku biegu kadencji, o których mowa w art. 8² ust. 3 u.s.m. - czy jako pierwszą kadencję należy liczyć kadencję, która rozpoczęła bieg po wejściu w życie ustawy nowelizującej tj. 31 lipca 2007 r., czy też jest to kadencja, która rozpoczęła się przed tą datą, a więc czy dla obliczenia ilości kadencji, o których mowa w tym przepisie należy brać pod uwagę dotychczasowy staż członka rady nadzorczej również przed dniem 31 lipca 2007 r. Nieistotna pozostaje natomiast okoliczność, że powódka nie pełniła funkcji członka rady nadzorczej trzecią kadencję i nie zachodzi sytuacja zbieżna z opisaną w motywach Trybunału Konstytucyjnego, której to okoliczności Sąd Apelacyjny nadał istotne znaczenie dokonując wykładni art. 8² ust. 3 u.s.m. w kontekście wyroku z dnia 15 lipca 2009 r., K 64/07.

Skutkiem stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej z Konstytucją RP było wyeliminowanie z obrotu prawnego tego przepisu. W doktrynie i orzecznictwie istnieje spór dotyczący tego, czy orzeczenia Trybunału są skuteczne *ex tunc*, czy *ex nunc*. Zgodnie z pierwszym poglądem, z uwagi na treść art. 190 Konstytucji RP, orzeczenia te wywierają skutek dopiero od daty opublikowania sentencji w „Dzienniku Ustaw”, a zatem nie mają wpływu na wcześniejsze stosowanie przepisów nimi wyeliminowanych. Stanowisko przeciwne zakłada, że orzeczenia te mają skutek wsteczny, a więc eliminują daną normę od chwili jej wejścia do systemu prawnego, przy czym datą najwcześniejszą

jest data wejścia w życie Konstytucji. Zwolennicy stanowiska trzeciego uznają natomiast, że skutki orzeczenia Trybunału rozciągają się na przyszłość, ale przepis uznany za niezgodny z Konstytucją nie może być stosowany przez sądy do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału. Trybunał Konstytucyjny w określonych wypadkach może również sam określić zasięg czasowy obowiązywania orzeczenia, ale w wypadku wyroku z dnia 15 lipca 2009 r. takie rozstrzygnięcie nie zapadło. Obecnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd o skuteczności *ex tunc* wyroków Trybunału Konstytucyjnego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 79, wyrok z dnia 20 kwietnia 2011 r., I CSK 410/10, OSNC 2012/1/14 i orzeczenia w nim powołane). Utrata mocy obowiązującej art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że nie może być on stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. W konsekwencji ustawa nowelizująca nie zawiera przepisów intertemporalnych w zakresie sposobu obliczania ilości kadencji rady nadzorczej, o których mowa w art. 8² ust. 3 u.s.m. Ponieważ przepis ten wszedł w życie z dniem 31 lipca 2007 r., może wywierać skutki prawne jedynie od tej daty i ograniczać dopuszczalną liczbę kadencji wyłącznie na przyszłość. Pierwszą kadencją będzie zatem albo kadencja rady nadzorczej będąca w toku w dniu 31 lipca 2007 r., albo kadencja, która rozpoczęła bieg po tej dacie. Nie ma natomiast żadnych podstaw, by ilość kadencji obliczać w sposób tożsamy z uregulowaniem zawartym w niekonstytucyjnym art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zostało wydane w oparciu o pogląd odmienny, uwzględniający w istocie uregulowanie zawarte w wyeliminowanym z obrotu prawnego art. 10 ust. 1 ustawy nowelizującej, co uzasadnia wniosek o naruszeniu art. 8² ust. 3 u.s.m.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ i art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.